

Rikosseuraamusasiakkaan haasteet yhteiskuntaan integroitumisessa

Asumisneuvojen valtakunnalliset verkostoitumispäivät 8.11.23

Johanna Viklund, rikosseuraamusesimies

VANKILOITA

28

YHDYSKUNTA-
SEURAAMUSTOIMISTOJA

12

VANKEJA

3 050/pv

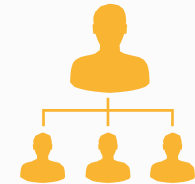
YHDYSKUNTA-
SEURAAMUSASIAKKAITA

3 500/pv

HENKILÖSTÖÄ

2700

VANKIPÄIVÄN HINTA

207 €

YHDYSKUNTA-
SEURAAMUKSEN HINTA

14 €

RISEN
MÄÄRÄRAHAT

245 milj.

RIKOKSEN UUSIJOITA
VIIDEN VUODEN
AIKANA VANKILAN
JÄLKEEN

52,8%

RIKOKSEN UUSIJOITA
VIIDEN VUODEN
AIKANA YHDYSKUNTA-
PALVELUN JÄLKEEN

30,0%

Perustehtävämme

Vankeusrangaistusten ja
yhdyskuntaseuraamusten
täytäntöönpano sekä
tutkintavankeuden toimeenpano

Työtämme ohjaavat arvot

oikeudenmukaisuus

turvallisuus

usko ihmisen
mahdollisuuksiin
muuttua ja kasvaa

ihmisarvon
kunnioittaminen

Tie vapauteen

- [Tie vapauteen – vangin tarina \(tekstitetty suomeksi\) - YouTube](#)

Ennakoasenteet

- Mitä pitäisi ajatella, jos naapuriin muuttaa entinen vanki? Lukitaanko pyörät telineeseen tuplalukolla?
- Entä jos sosiaalitoimen asiakkaana on juuri vankilasta vapautunut? Pyydetäänkö paikalle ylimääräinen vartija?
- Ennakkoasenteet tuovat vapautuvalle vangille haasteita yhteiskuntaan palaamisessa, koska vanki stigmasta ei pääse irti vaikka tuomio loppuisikin.
- Vankeja kuten rikoksia on kuitenkin hyvin erilaisia, joskus on syytä lukita pyörät pyörävarastoon ja pyytää paikalle ylimääräinen vartija.
- Mutta, joskus on myös nähtävä ihmisessä tapahtunut muutos ja annettava mahdollisuus.

Kuntouttava työ vankilassa

- Vankiloiden kuntouttavaa toimintaa ei välttämättä tunneta kovinkaan hyvin, koska vankilat eivät ole kuntoutuslainsäädännön tarkoittamia kuntoutusorganisaatioita.
- Vankilassa tehtävällä kuntoutuksella tarkoitetaan ammatillisesti arvioitua, suunnitelmallista ja tavoitteellista kuntoutusta vangin toimintakyvyn vahvistamiseksi.
- Kuntouttavan työn tavoitteena on vaikuttaa vankien uusintarikollisuuteen ja edesauttaa vankien yhteiskuntaan integroimisessa.

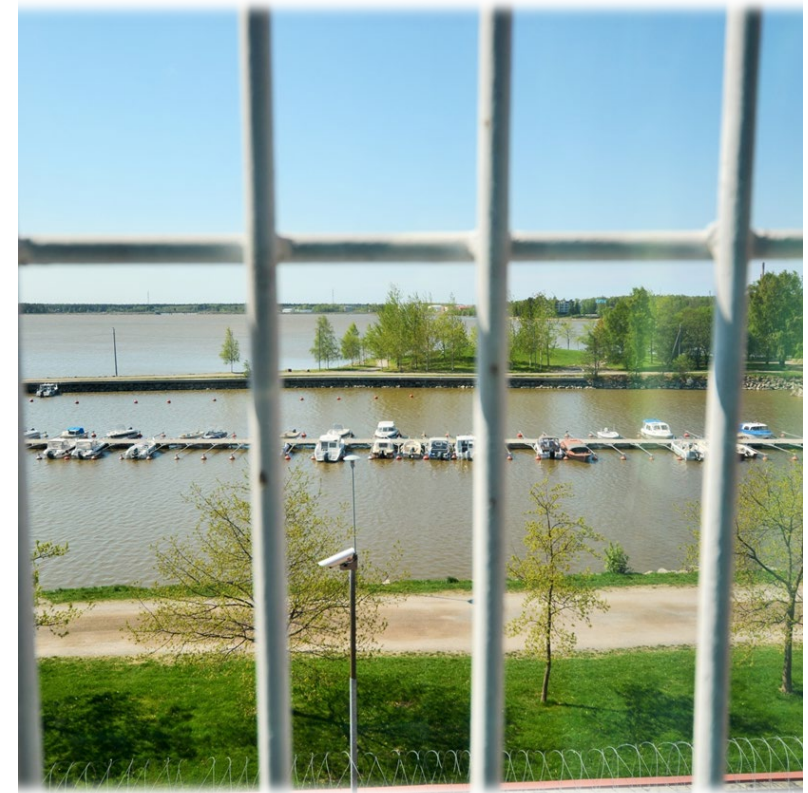
”Vapautumisen jälkeinen vartti määrää ex-vangin elämän”

- Vangin tukiverkosto ja päihdeettömänä pysyminen ovat tärkeimpiä kriteereitä vapautumisen jälkeen.
- Jos siviilissä odottaa perhe, asunto ja toimintaa arkipäiville on kaidalla tiellä helpompi pysyä.
- Jos vankilan portilla odottaa päihde- ja rikosmaailmasta tutut kaverit on tilanne päinvastainen.
- Tutkimusten mukaan syyllistyminen uusiin rikoksiin on yleisempää heti vapautumisen jälkeen erityisesti asunnottomana vapautuneiden kohdalla.

Vapautumisen valmistelu vankilassa

- Vapautumisen valmistelu aloitetaan hyvissä ajoin vangin vastuuvirkamiehen toimesta.
- Vankilasta voidaan vapautua asteittain avolaitoksen ja/tai valvotun koevapauden kautta.
- Vapautumisen tai valvotun koevapauden valmistelussa tärkeintä on asunto, tukitoimet ja jonkinlainen toiminta (opinnot, kuntouttava työtoiminta)
- Verkostoyhteistyö on äärimmäisen tärkeää, jotta vankilassa tehty kuntouttava työ jatkuisi vapautumisen jälkeen.

Ansaitseeko vanki uuden mahdollisuuden?

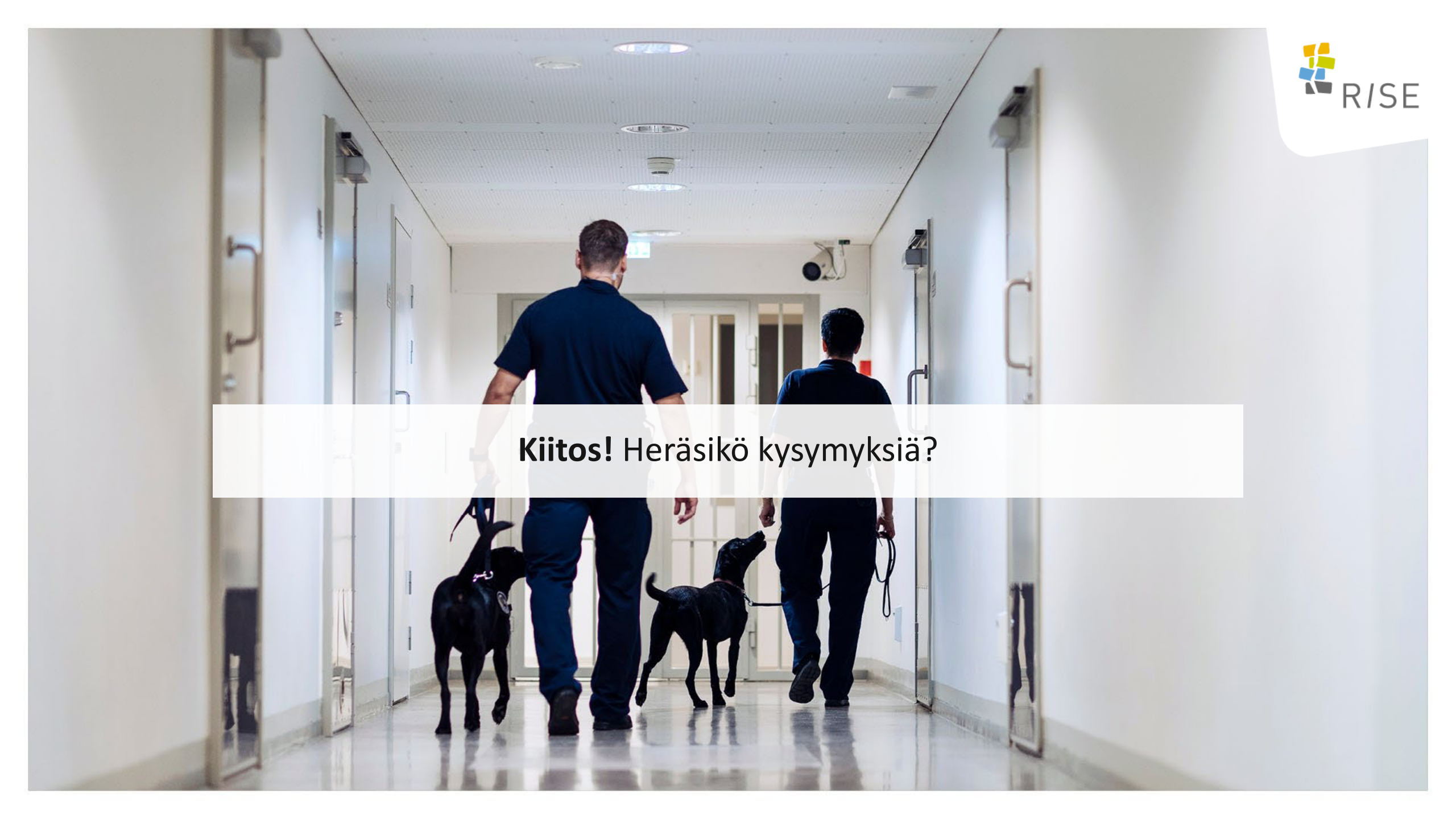
- Rikoksentekijöiden oikeuksista ei yleensä olla kovin kiinnostuneita. Vangit eivät ryhmänä herätä myötätuntoa.
- Helposti ajatellaan, että vankien tulee kärsiä vankilassa ja heillä ei ole oikeutta vaatia oikeuksiaan.
- Ajatus on inhimillinen ja ymmärrettävä, varsinkin rikosten uhrien ja heidän läheistensä näkökulmasta.
- Miksi sitten puhun rikoksentekijöistä tänään täällä?

- Pääsääntöisesti rikoksiin syylistynyt on erityistä tukea tarvitseva henkilö, joka on tippunut yhteiskunnan kelkasta.
- Tutkimusten mukaan vangeilla on laajasti mielenterveys- ja päihdesairauksia, sekä he ovat heikommassa asemassa muuhun väestöön verrattain koulutuksen ja sosiaalisen aseman suhteen. (Tampereen yliopisto, Rikosseuraamusasiakkaiden terveys, työkyky ja hoidontarve, 2010)
- Rikollisuuden kustannukset yhteiskunnalle ovat mittavat, noin 1,8 miljardia. Tähän on laskettu rangaistusten täytäntöönpanon lisäksi mm. poliisin, oikeuslaitoksen ja sosiaali- ja terveydenhoidon kustannukset.

- Vankilaan joutuessa tilanne on yleensä jo hyvin vakava ja tarve erilaisille kuntouttaville palveluille on merkittävä.
- Jos vangilla on lyhyt tuomio, jää vankilassa tehtävä kuntouttava työ usein vajaaksi, joka nostaa rikosten uusimisriskiä.
- Vankilakierteeseen joutunut vanki on haasteellisin autettava vankilan ja yhteiskunnan näkökulmasta.
- Pidemmällä tuomiolla olevat vangit ehtivät paremmin saavuttamaan palveluita ja heidän vapautumistaan pystytään valmistelemaan huolellisemmin.

Taustalla rikos, edessä muutos – Oikeusministeriön tutkimus

- Oikeusministeriö asetti työryhmän Rikosseuraamuslaitoksen ja muiden viranomaispalveluiden yhteensovittamiseksi vuonna 2020.
- Työryhmä toteutti kyselyn Rikosseuraamuslaitoksen ja Vankiterveydenhuollon henkilöstölle sekä TYP- ja Ohjaamo-verkoston työntekijöille.
- Yhteistyön haasteina mainittiin kaikilta tahoilta toisen työn heikko tuntemus, yhteyshenkilöiden vaihtuvuus ja vaikeus löytää yhteystietoja, yhteisten aikataulujen löytäminen, asiakkaan sitouttaminen, tiedonsiirto ja alueellinen erilaisuus.
- Kaikkien kolmen tahon vastauksissa tuli esiin tarve lisätä tietoisuutta toisen toiminnasta ja asiakkaille tarjottavista palveluista kehittämällä verkostoyhteistyötä, järjestämällä säännöllisiä tapaamisia sekä parantamalla toimintamalleja ja asiakastyön prosesseja.

A photograph of two men in dark blue uniforms walking away from the camera down a long, brightly lit hallway. They are each holding a leash for a black dog. The hallway has white walls, a polished floor reflecting the lights, and several doors on either side. A white text box is overlaid in the center of the image.

Kiitos! Heräsikö kysymyksiä?